

Overheid in de greep van markten

a maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- Op de arbeidsmarkt is sprake van cao's / langlopende contracten. (Hierdoor kunnen op korte termijn de lonen niet neerwaarts worden aangepast aan veranderende marktomstandigheden.)
- De overheid kan met regelgeving de mogelijkheden voor neerwaartse loonaanpassingen beperkt hebben (zoals wettelijk minimumloon).

b maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Een verslechtering van de concurrentiepositie kan hebben geleid tot vermindering van de vraag op de goederenmarkt, tot afname van de productie en tot vermindering van de vraag naar arbeid, waardoor (bij starre lonen) werkloosheid ontstaat 1
- Als gevolg van werkloosheid kunnen inkomens wegvallen, waardoor de overheid minder belasting binnenkrijgt / meer uitkeringen moet verstrekken, met als gevolg een toename van het overheidstekort 1

c maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Een verslechtering van de internationale concurrentiepositie kan hebben geleid tot een afname van de (buitenlandse) vraag naar goederen en diensten, waardoor er minder vraag is naar de eigen valuta en de wisselkoers daalt 1
- Dit leidt tot daling van het vertrouwen van beleggers waardoor deze terughoudend worden om in het land te beleggen. De vermogensmarkt verkraapt hierdoor waardoor het rentepercentage kan oplopen (waartegen ook de overheid moet lenen) 1

d maximumscore 1

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Als de overheid meer besteedt op de goederenmarkt, zal deze extra vraag leiden tot een toename van de productie (en van de vraag naar arbeid), waardoor de werkloosheid kan afnemen.

e maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Als de overheid meer besteedt op de goederenmarkt kan het overheidstekort toenemen waardoor de overheid moet lenen op de vermogensmarkt. Hierdoor stijgt de rente
- Dit kan leiden tot een afname van de vraag op de goederenmarkt doordat:
  - lenen onaantrekkelijker / sparen aantrekkelijker wordt zodat consumptieve bestedingen zullen afnemen / bedrijven minder zullen investeren.
  - of
  - beleggers meer in het land willen beleggen, de vraag naar de eigen valuta toeneemt en de wisselkoers ten opzichte van andere valuta stijgt. Hierdoor worden de producten van het land in het buitenland duurder en kan er minder worden geëxporteerd.

1

De productie en de vraag naar arbeid nemen zodoende af, waardoor de werkloosheid in het land kan toenemen

2